ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ Директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук _____ Яна РАЄВСЬКА «__» _____ 2025 р.	**СХВАЛЕНО** на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р. Завідувач кафедри _____ Іван БАХОВ

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЛІНГВО-КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ»

Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія (спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський) рівень
Освітня кваліфікація:	магістр філології
Освітньо-професійна програма:	Англійська мова і література (друга мова – німецька)

Київ – МАУП – 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Лінгво-когнітивні аспекти міжкультурної комунікації
Шифр і назва спеціальності	В11 Філологія (спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)
Освітньо-професійна програма	Англійська мова і література (друга мова – німецька)
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова (ВК 2.5; блок вибору: «Лінгво-когнітивні аспекти міжкультурної комунікації» / «Юридичний переклад»)
Кількість кредитів і годин	4 кредити ЄКТС / 120 годин. Лекції: 14 годин; практичні (семінарські) заняття: 20 годин; самостійна робота: 86 годин
Термін вивчення дисципліни	1 курс, II семестр
Мова викладання	англійська, українська
Вихідний рівень володіння мовою	англійська мова – не нижче В2 (CEFR)
Вид підсумкового контролю	екзамен, двокомпонентний (частина 1 – письмова (тест і лінгво-когнітивний аналіз фрагмента тексту); частина 2 – усна (відповідь на теоретичне питання та аналіз ситуації міжкультурної комунікації))
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація. Комунікація

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Курбанова О. С.
Науковий ступінь	Кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри
Дисципліни, які викладає НПП	
Напрями наукових досліджень	Лінгвістика, міжкультурна комунікація, переклад
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців (ORCID, Google Scholar)	https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=FzIKpsYAAAAJ
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	
E-mail	
Контактний телефон	
Телефон кафедри	
Комунікація зі здобувачами (e-mail, месенджери, консультації, очні зустрічі)	

Структура курсу

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Лінгво-когнітивні аспекти міжкультурної комунікації» належить до вибіркових освітніх компонентів (ВК 2.5) освітньо-професійної програми «Англійська мова і література (друга мова – німецька)» другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності В11 «Філологія» (спеціалізація В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська») і вивчається у ІІ семестрі (1 курс). Здобувач обирає її з блоку вибору як альтернативу дисципліні «Юридичний переклад». Курс розглядає міжкультурну комунікацію з позицій когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології: мова, мислення й культура, концепти й концептуальні метафори, фрейми та сценарії, картини світу, стереотипи, культурні виміри, ввічливість і мовленнєві акти в різних культурах, комунікативні бар'єри та міжкультурна компетентність перекладача.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: когнітивні та лінгвокультурні механізми міжкультурної комунікації.

Мета курсу: сформувати в здобувачів знання про лінгво-когнітивні засади міжкультурної комунікації та вміння аналізувати й долати міжкультурні бар'єри у професійній діяльності філолога-перекладача.

Завдання навчальної дисципліни:

– розкрити взаємозв'язок мови, мислення й культури;
– ознайомити з поняттями концепту, фрейму, концептуальної метафори;
– проаналізувати мовні картини світу англійської, німецької та української культур;
– ознайомити з теоріями культурних вимірів і стереотипів;
– розкрити культурну специфіку ввічливості та мовленнєвих актів;
– навчити виявляти й долати комунікативні бар'єри;
– сформувати міжкультурну компетентність перекладача.

Пререквізити навчальної дисципліни: «Актуальні питання перекладознавства», «Література англомовних країн».

Постреквізити навчальної дисципліни: перекладацька практика, переддипломна практика, підготовка та захист кваліфікаційної роботи.

Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямах і школах. СК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів. СК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи. Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі й містить тестові завдання та практичне завдання (лінгво-когнітивний аналіз фрагмента тексту) у межах відповідного змістового модуля. Оцінювання: «відмінно» (A) – правильно виконано понад 90 % завдань; «дуже добре» (B) – 82–89 %; «добре» (C) – 75–81 %; «задовільно» (D) – 68–74 %; «достатньо» (E) – 60–67 %; «незадовільно» (FX) – менше 60 %. Відсутність роботи – 0 балів.

Критерії оцінювання аналітичних робіт. Оцінюються: коректність застосування понять когнітивної лінгвістики; глибина аналізу; доречність прикладів; обґрунтованість висновків.

Критерії оцінювання усних відповідей. Оцінюються: знання теорії; уміння аналізувати комунікативні ситуації; толерантність і аргументованість позиції; участь у дискусії.

Критерії оцінювання екзамену. Частина 1 (письмова, до 25 балів): тест оцінюється за кількістю правильних відповідей (0,5 бала за кожне завдання); практичне завдання (до 15 балів) – за повнотою, точністю й обґрунтованістю виконання. Частина 2 (усна, до 15 балів) – за повнотою, логічністю та аргументованістю відповіді.

Кількість балів	Критерії оцінювання (сумарно за обидві частини екзамену)
40–36	Відмінний рівень. Тест виконано майже без помилок; практичне завдання виконано повно, точно й обґрунтовано, з коректною фаховою термінологією. Відповідь на теоретичне питання вичерпна, логічна, з доречними прикладами.
35–28	Добрий рівень. Тест виконано з незначною кількістю помилок; практичне завдання загалом виконано правильно, з окремими неточностями. Відповідь правильна, але недостатньо розгорнута.
27–24	Задовільний рівень. Тест виконано з помилками; практичне завдання виконано частково або з суттєвими помилками. Відповідь фрагментарна, аргументація поверхова.
23–0	Незадовільний рівень. Тест виконано менш ніж наполовину; практичне завдання не виконано. Здобувач не володіє базовими поняттями дисципліни.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання (до 10 балів). Оцінюються: повнота та якість виконання всіх складників завдання; коректність використання фахової термінології; обґрунтованість рішень і висновків; самостійність виконання; дотримання академічної доброчесності; якість публічного захисту та відповідей на запитання.

Заохочувальні (бонусні) бали. За участь у конкурсах, олімпіадах, наукових конференціях і публікацію тез або статей з міжкультурної комунікації та когнітивної лінгвістики здобувачеві за рішенням кафедри можуть нараховуватися заохочувальні бали. Заохочувальні бали не включаються до основної таблиці розподілу балів; один захід є підставою для нарахування балів лише за один найбільш значущий освітній компонент.

Зведена шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для іспиту)	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	дуже добре	зараховано
75–81	C	добре	зараховано
68–74	D	задовільно	зараховано

60–67	**E**	достатньо	зараховано
35–59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності. Викладання дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Закону України «Про освіту» та нормативних документів Академії https://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/akademichna-dobrochesnist.html. Усі письмові роботи, проєкти та презентації мають бути самостійними й авторськими, супроводжуватися коректними посиланнями на використані джерела. Подання чужого, машинно перекладеного або згенерованого тексту як власного є порушенням академічної доброчесності. За порушення передбачено академічну відповідальність згідно з нормативними документами Академії: повторне проходження оцінювання та / або повторне вивчення відповідного освітнього компонента.

Політика щодо відвідування та запізнень. Відвідування лекційних і практичних (семінарських) занять є обов'язковим. У разі пропуску здобувач самостійно опрацьовує матеріал і відпрацьовує пропущені заняття у визначений викладачем спосіб. Систематична активна робота на заняттях враховується під час підсумкового оцінювання.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Завдання виконуються у встановлені терміни. Роботи, подані з порушенням дедлайну без поважних причин, можуть оцінюватися зі зниженням балів. Перескладання незадовільних результатів здійснюється у порядку, визначеному нормативними документами Академії https://drive.google.com/file/d/1WqTVIzoBYxjlu3q0UPXsjU4oFT726Cd1/view.

Політика щодо оскарження. Здобувач має право на вмотивоване оскарження результатів оцінювання у порядку, визначеному нормативними документами Академії, звернувшись до викладача, завідувача кафедри або гаранта освітньо-професійної програми https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf.

Політика використання цифрових інструментів та інструментів штучного інтелекту. Використання електронних словників, довідкових і пошукових систем, засобів перевірки правопису, систем машинного перекладу й генеративного штучного інтелекту допускається як допоміжний засіб опрацювання інформації та самоперевірки за умови прозорого декларування такого використання та критичного редагування результату. Під час аудиторних контрольних заходів, модульних контрольних робіт і екзамену використання систем машинного перекладу та штучного інтелекту не дозволяється, якщо інше не передбачено умовами завдання https://drive.google.com/file/d/1r74_4CHxDx1bpAvw8X4AvaqLSGWbyaYd/view.

Політика сталого розвитку. Викладання дисципліни узгоджується із Цілями сталого розвитку ООН (Sustainable Development Goals) та принципами відповідальної науки https://sustainability.maup.com.ua/. Зміст курсу співвідноситься з Ціллю 4 «Якісна освіта», Ціллю 10 «Зменшення нерівності» (подолання стереотипів і упереджень), Ціллю 16 «Мир, справедливість та сильні інститути» (культура діалогу) та Ціллю 17 «Партнерство заради стійкого розвитку». Під час навчання заохочується повага до культурного розмаїття, інклюзивність, гендерно чутлива мова та ощадливе використання ресурсів.

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичне забезпечення дисципліни включає: силабус дисципліни; методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів (окремий документ), що містять

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, дискусія, презентація, захист завдань); письмовий контроль; тестовий контроль; взаємне рецензування; спостереження; проблемні завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі екзамену. До екзамену допускається здобувач, який виконав усі передбачені види робіт і набрав за поточну навчально-пізнавальну діяльність не менше ніж 35 балів. Екзамен є двокомпонентним: частина 1 – письмова (тест і лінгво-когнітивний аналіз фрагмента тексту); частина 2 – усна (відповідь на теоретичне питання та аналіз ситуації міжкультурної комунікації). Підсумкова оцінка формується як сума балів за поточний контроль (до 60 балів) і за екзамен (до 40 балів). Дисципліна вважається опанованою, якщо здобувач набрав не менше ніж 60 балів зі 100.

Структура екзаменаційного білета

№	Зміст завдання екзаменаційного білета	Максимальна кількість балів
1	Тест з теорії міжкультурної комунікації та когнітивної лінгвістики (20 завдань) – письмова частина	10
2	Лінгво-когнітивний аналіз фрагмента тексту (концепти, метафори, культурно марковані одиниці) – письмова частина	15
3	Усна частина: відповідь на теоретичне питання та аналіз ситуації міжкультурної комунікації	15
	Разом	**40**

Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, гнучкості та високої диференціації. Оцінювання результатів навчання здійснюється за модульно-рейтинговою системою із застосуванням 100-бальної шкали. Максимальна кількість балів, яку може накопичити здобувач за всі види навчальної роботи, становить 100.

Таблиця розподілу балів з навчальної дисципліни

Вид навчальної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	Разом
Робота на лекційних і практичних (семінарських) заняттях і самостійна робота	15	15	–	30
Модульна контрольна робота	10	10	–	20
Індивідуальне науково-дослідне завдання (лінгво-когнітивне дослідження)	–	–	10	10
Поточний контроль разом	**25**	**25**	**10**	**60**
Екзамен: частина 1 (письмова) – 25 б.; частина 2 (усна) – 15 б.	–	–	–	**40**
Разом				**100**

Розподіл балів. Поточна діяльність оцінюється до 60 балів (30 – робота на лекційних і практичних (семінарських) заняттях та самостійна робота, 20 – дві модульні контрольні роботи, 10 – індивідуальне науково-дослідне завдання). Екзамен оцінюється до 40 балів (частина 1 (письмова) – 25 б.; частина 2 (усна) – 15 б.). Мінімальна сума балів, за якої дисципліна вважається опанованою, становить 60.

Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня. ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації. ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці. ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

Зміст навчальної дисципліни

Навчальним планом передбачено лекції (14 год.), практичні (семінарські) заняття (20 год.) та самостійну роботу (86 год.). Форма підсумкового контролю – екзамен (двокомпонентний).

Методи навчання: лекції (проблемна, лекція-дискусія); семінарські заняття; концептуальний аналіз текстів; аналіз комунікативних ситуацій (кейс-метод); дискусії; презентації; групова робота.

Методи оцінювання: участь у семінарах; концептуальний аналіз; аналіз комунікативних ситуацій; есе; усне опитування; тестовий контроль (модульні контрольні роботи); захист індивідуального науково-дослідного завдання; самоконтроль і взаємооцінювання; екзамен.

Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Лекції, год.	Практичні (семінарські), год.	Самост. робота, год.
Змістовий модуль 1. Когнітивні засади міжкультурної комунікації				
Тема 1.	Міжкультурна комунікація як галузь знання; мова, мислення й культура; гіпотеза лінгвістичної відносності.	2	2	10
Тема 2.	Концепт і концептосфера; методи концептуального аналізу.	2	3	11
Тема 3.	Концептуальна метафора та метонімія; фрейми й сценарії в міжкультурній комунікації.	2	3	11
Тема 4.	Мовна картина світу: англійська, німецька та українська лінгвокультури.	2	2	10
Модульна контрольна робота 1				
Змістовий модуль 2. Комунікативна поведінка та міжкультурна компетентність				
Тема 5.	Культурні виміри (Г. Гофстеде, Е. Голл) та їх критика; стереотипи й упередження.	2	3	11
Тема 6.	Ввічливість і мовленнєві акти в різних культурах; комунікативні стратегії.	2	3	11
Тема 7.	Комунікативні бар'єри та міжкультурні конфлікти; шляхи їх подолання.	1	2	11

Тема 8.	Міжкультурна компетентність перекладача; переклад як міжкультурне посередництво.	1	2	11
Модульна контрольна робота 2				
Разом:		**14**	**20**	**86**

Самостійна робота (86 год.) забезпечує поглиблене опрацювання теорії та аналіз мовного матеріалу. Основними видами самостійної роботи є: опрацювання наукових джерел; концептуальний аналіз; аналіз комунікативних ситуацій; написання есе; виконання ІНДЗ; підготовка до модульних контрольних робіт та екзамену.

Розподіл самостійної роботи за темами

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 1	Реферування праці з теорії міжкультурної комунікації.	10	Реферат
Тема 2	Концептуальний аналіз одного концепту в англійській та українській мовах.	11	Письмовий аналіз
Тема 3	Аналіз концептуальних метафор у медійному дискурсі.	11	Аналітична записка
Тема 4	Порівняння фрагментів мовних картин світу на матеріалі фразеології.	10	Порівняльна таблиця
Тема 5	Аналіз культурних вимірів трьох країн і їх виявів у комунікації.	11	Аналітична записка
Тема 6	Порівняння формул ввічливості в англійській, німецькій та українській мовах.	11	Таблиця
Тема 7	Аналіз трьох ситуацій міжкультурного непорозуміння.	11	Аналіз ситуацій
Тема 8	Есе про роль перекладача як міжкультурного посередника; оформлення та подання ІНДЗ.	11	Есе, захист ІНДЗ
Разом		**86**	

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) – лінгво-когнітивне дослідження (10–12 сторінок) одного концепту в англійській (німецькій) та українській лінгвокультурах: 1) теоретичне обґрунтування; 2) лексикографічний і корпусний аналіз; 3) аналіз метафор і фреймів; 4) висновки щодо перекладу; 5) список джерел; 6) презентація.

Технічне обладнання та / або програмне забезпечення

Для якісного викладання та опанування курсу використовуються: мультимедійні лекційні аудиторії, лінгафонний кабінет і комп'ютерний клас із ліцензійним пакетом Microsoft Office та необхідним програмним забезпеченням; доступ до мережі Інтернет (у т. ч. безкоштовна мережа Wi-Fi); наукова бібліотека Академії. Використовується офіційний сайт МАУП http://maup.com.ua, система електронного навчання Moodle, платформа Microsoft Teams, корпуси англійської та української мов, електронні словники.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюється під час лекційних і практичних (семінарських) занять і має на меті систематичну перевірку засвоєння теоретичного матеріалу та сформованості практичних умінь. Формами поточного контролю є: участь у семінарських обговореннях; концептуальний аналіз; аналіз комунікативних ситуацій; есе; тестування; виконання завдань для самостійної роботи; модульні контрольні роботи; виконання та захист індивідуального науково-дослідного завдання.

завдання для самостійної роботи за темами, питання для самоперевірки, вимоги до індивідуального науково-дослідного завдання та критерії оцінювання; конспект лекцій; банк завдань для модульних контрольних робіт; добірку навчальних матеріалів і текстів для практичних занять; перелік питань до екзамену та зразок екзаменаційного білета.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Holliday A., Kullman J., Hyde M. Intercultural Communication: An Advanced Resource Book for Students. 4th ed. London ; New York : Routledge, 2021.

2. Munday J., Pinto S. R., Blakesley J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. 5th ed. London ; New York : Routledge, 2022.

3. Pym A. Exploring Translation Theories. 3rd ed. London ; New York : Routledge, 2023.

4. The Translation Studies Reader / ed. by L. Venuti. 4th ed. London ; New York : Routledge, 2021.

5. The Routledge Handbook of Translation and Methodology / ed. by F. Zanettin, C. Rundle. London ; New York : Routledge, 2022.

Додаткова література

1. McEnery T., Brezina V. Fundamental Principles of Corpus Linguistics. Cambridge : Cambridge University Press, 2022.

2. Bowker L. De-mystifying Translation: Introducing Translation to Non-translators. London ; New York : Routledge, 2023.

3. The Human Translator in the 2020s / ed. by G. Massey, E. Huertas-Barros, D. Katan. London ; New York : Routledge, 2023.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт МАУП. URL: http://maup.com.ua
2. Cambridge Dictionary. URL: https://dictionary.cambridge.org
3. Словники України онлайн. URL: https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/
4. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК). URL: https://uacorpus.org
5. Google Scholar. URL: https://scholar.google.com

Рекомендовані джерела інформації оновлюються щороку.

Розробник (-и) силабусу:
Курбанова О.С. Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри

О.Курб-

(П.І.Б., науковий ступінь, вчене звання, посада на кафедрі, підпис)

Викладач:
Курбанова О.С. Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри

О.Курб-

(П.І.Б., науковий ступінь, вчене звання, посада на кафедрі, підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу.
Протокол від «27» серпня 2025 р. № 1